

PROGRAMACIÓ DE CULTURA CLÀSSICA

CURS 2021 -2022

ies Enric Valor
Pego

ÍNDEX.

1. INTRODUCCIÓ
justificació de la programació
contextualització

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA I OBJECTIUS DE LA MATÈRIA

3. COMPETÈNCIES

4. CONTINGUTS

5. CRITERIS D'AVALUACIÓ

6. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

8. METODOLOGIA

metodologia general i específica
recursos didàctics i organitzatius

9. UNITATS DIDÀCTIQUES
quart d'eso

10. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE
SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES I EXTRASCOLARS

13. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT
INDICADORS D'ÈXIT

1. INTRODUCCIÓ

JUSTIFICACIÓ DE LA PROGRAMACIÓ

La programació de Cultura Clàssica ve exigida pel Decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, pel qual s'estableix el nou currículum educatiu en l'Educació Secundària Obligatoria i en el Batxillerat a la Comunitat Valenciana, i que es basa en el marc de la LOMCE, llei orgànica 8/2013 de 9 de desembre, i en el Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, on s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatoria i del Batxillerat.

Així mateix, es contempla l'Ordre 45/ 2011, de 8 de juny, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula l'estructura de les programacions didàctiques en l'ensenyament bàsic.

L'Ordre ECD/ 65/ 2015, de 21 de gener, descriu les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de totes les etapes educatives.

L'Ordre 38/ 2017, de 4 d'octubre, de la Conselleria d'Educació, en la qual es regula l'avaluació de l'alumnat, i l'Ordre 20/ 2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, on es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres públics valencians.

Els elements que componen la present programació segueixen les normes establertes en la Resolució de 5 de juliol, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional, on s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen ESO i Batxillerat, on especifica que el professorat ha de programar l'activitat docent seguint el Decret 87/ 2015, de 5 de juny, l'Ordre 45/2011, de 8 de juny, i el RD 104/2018.

L'assignatura de Cultura Clàssica en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria és una matèria fonamental per a adquirir actituds i valors ètics importants, i, al mateix temps, és un instrument unificador des del punt de vista cultural, doncs presenta el món clàssic com un element comú a moltes nacions i cultures d'Europa.

La seua justificació es basa en què el seu estudi ajuda a l'alumne a descobrir que les civilitzacions grega i romana ens són familiars i pròximes, degut a la gran influència que han tingut en la civilització occidental.

L'assignatura, així, té com a finalitat especial facilitar a l'alumne una visió inicial i global de les civilitzacions grega i romana en els àmbits literari, artístic, filosòfic, científic i lingüístic per a què, a partir de l'estudi dels seus principals aspectes, pugui prendre consciència de la pervivència i actualitat d'estos en la cultura occidental. Pretén, doncs, que l'alumne reflexione i analitze amb esperit crític el seu entorn sociocultural i lingüístic i s'interesse per la conservació i el respecte al patrimoni cultural i artístic heretat.

CONTEXTUALITZACIÓ

L'Institut de Pego està situat en una localitat situada en la comarca de la Marina Alta, localitat d'uns onze mil habitants i de caràcter generalment agrícola.

L'alumnat que ve al centre és, bàsicament, del mateix poble de Pego, però acollim també alumnes que procedeixen d'altres localitats pròximes, com la Vall de Gallinera, Sagra, Tormos, la Vall de Laguar, etc., l'activitat econòmica de les quals és, com hem dit, bàsicament agrícola.

El perfil general de l'alumnat és el d'adolescents de classe mitjana, no solen ser problemàtics ni massa conflictius (excepte casos aïllats, sobre tot en els primers cursos de l'eso). En el cas de Batxillerat, l'alumnat és acceptable, pel què fa al comportament, encara què no massa treballador. L' assignatura de Cultura Clàssica és una matèria optativa, d'oferta obligatòria, en els tres primers cursos de l'ESO.

Per al curs 2021-2022, s'ha format un grup de Quart d'ESO que cursarà la matèria, impartida per la professora de Grec del centre.

Es tracta de grups reduïts, de 6 alumnes, factor que considerem positiu per al desenvolupament de les classes.

2. OBJECTIUS DE L'ETAPA

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

La programació didàctica de la matèria pretén, junt amb les demés assignatures curriculars de l'ESO, que l'alumne aconseguisca, en acabar l'etapa, els següents objectius:

- Assumir amb responsabilitat els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als demés, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg afermant els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre homes i dones, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a l'eficaç realització de les tasques d'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i d'oportunitats entre ells. Rebutjar la discriminació de les persones per raó del sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar, tanmateix, els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones, i qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- Enfortir les capacitats afectives de l'alumnat en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els demés, així com rebutjar la violència, els prejudis de qualsevol tipus i els comportaments sexistes, i resoldre pacíficament els conflictes.
- Desenvolupar destresses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir nous coneixements amb sentit crític. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies de la informació i la comunicació
- Entendre el coneixement científic com un coneixement integrat, estructurat en diferents disciplines, i conèixer i aplicar els mètodes adients per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- Comprendre i expressar correctament, oralment i per escrit, en valencià i en castellà, textos i missatges complexes, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.
- Conèixer i expressar-se adequadament en una o més llengües estrangeres.
- Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels demés, així com el patrimoni artístic i cultural.
- Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i del d'altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de cura i de salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat. Valorar amb sentit crític els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, contribuint a la seua conservació i millora.
- Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les distintes manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

OBJECTIUS DE LA MATÈRIA

- L'assignatura Cultura Clàssica té com a primer objectiu facilitar a l'alumnat un primer contacte general amb l'estudi de les civilitzacions grega i llatina en els àmbits literari, artístic, filosòfic, científic i lingüístic, per a què, amb el seu estudi, pugui prendre consciència de la pervivència, influència i presència de molts d'aquests aspectes en la cultura occidental, millorant, així, la seua comprensió del seu entorn i la seua identitat cultural, i de

les diverses manifestacions que la defineixen.

– En l'àmbit lingüístic, comprendre i analitzar la relació de parentesc entre les llengües clàssiques i nombroses llengües actuals, així com analitzar la pervivència de gran part del lèxic clàssic en la nostra llengua mitjançant l'estudi de l'etimologia.

– En l'àmbit no lingüístic, iniciar l'alumnat en el coneixement dels aspectes més característics de la cultura grega i romana i en l'anàlisi i comprensió de molts dels cànons estètics i patrons culturals propis de la nostra civilització.

– L'estudi de la mitologia introdueix l'alumne en la reflexió sobre la seua influència en la configuració de l'imaginari occidental en tots els seus camps (artístic, literari, tradicions, etc...)

– Amb l'estudi de les diferents manifestacions artístiques gregues i romanes, l'alumne comprovarà que constitueixen el model i precedent de gran part de les produccions artístiques actuals.

– Amb l'estudi de la societat i la vida privada de Grècia i Roma, així com les institucions polítiques, l'alumne ha de reflexionar sobre la seua pervivència en l'actualitat i la seua evolució fins els nostres dies.

3. COMPETÈNCIES

Seguint la Recomanació 2006/962/EC del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les **competències clau per a l'aprenentatge permanent**, el real decret es basa en la potenciació de l'aprenentatge per competències, integrades en els elements curriculars per a propiciar una renovació en la pràctica docent i en el procés d'ensenyament i d'aprenentatge. Es tracta de nous enfocaments en l'aprenentatge i en l'avaluació, que suposen un important canvi en el treball de l'alumne, i en plantejaments metodològics innovadors.

La competència suposa una combinació d'habilitats pràctiques, coneixements, motivació, valors ètics, actituds, emocions i altres components socials i de comportament que s'unixen per a aconseguir una acció eficaç. Així, el coneixement en la pràctica es concep com un coneixement adquirit mitjançant la participació activa en pràctiques socials que es poden desenvolupar tant en el context educatiu mitjançant el currículum com en els contextos educatius no formals i informals. S'adopta la denominació de les competències clau definides per la Unió Europea. Es considera que *“les competències clau són aquelles que totes les persones necessiten per a la seua realització i desenvolupament personal, així com per a la ciutadania activa, la inclusió social i l'ocupació”*. S'identifiquen 7 competències clau essencials per al benestar de les societats europees, el creixement econòmic i la innovació, i es descriuen els coneixements, les capacitats i les actituds essencials vinculades a cadascuna d'elles.

Les CC són les següents, amb els descriptors corresponents:

1. Comunicació Lingüística (CL): comprensió oral i escrita; expressió oral i escrita, normes de comunicació i comunicació en altres llengües.

2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia (CMCT): cura de l'entorn mediambiental i dels éssers vius; hàbits de vida saludables; la ciència en el dia a dia, maneig d'elements matemàtics i raonament lògic i resolució de problemes.

disciplines, i conèixer i aplicar els mètodes adients per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i la experiència.

3. Competència Digital (CD): ús de les tecnologies de la informació; la comunicació audiovisual, la utilització de ferramentes digitals.

4. Aprendre a aprendre (AA): perfil d'aprenent, ferramentes per a estimular el pensament, planificació i avaluació de l'aprenentatge

5. Competències Socials i Cíviques (SC): educació cívica i constitucional, relació amb els demés, compromís social

6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor (IE): autonomia personal, capacitat de lideratge, la

creativitat i l'esperit emprenedor

7. Consciència i expressions culturals (CEC): respecte per les manifestacions culturals pròpies i alienes, i l'expressió cultural i artística.

En l'assignatura de Cultura Clàssica en concret, i per la seua pròpia naturalesa, es treballaran les competències relacionades amb l'àmbit lingüístic, però també, encara que de manera menys específica, aquelles competències més genèriques, com són la CD, AA i IE.

Així, aquesta matèria contribuirà àmpliament a la consecució de les competències de comunicació lingüística, la relació de les quals es dóna en tots els continguts de tots els blocs especificats en l'apartat on es detallen les diferents unitats didàctiques. També contribueix a dotar l'alumne de la competència d'aprendre a aprendre, perquè dota l'alumne de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió, i li facilita mecanismes d'inferència. Així, també contribueix, molt especialment, a desenvolupar les competències socials i cíviques i la consciència i les expressions culturals mitjançant l'estudi i la comparació dels models socials i polítics de l'antiguitat i contemporanis, i l'estudi de l'art, la literatura i la mitologia com a substrats de la cultura occidental. També incorpora la matèria continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències digitals, el sentit de la iniciativa i l'esperit emprenedor, en els continguts transversals desenvolupats més endavant.

Les competències clau s'especifiquen detalladament en la programació referida als continguts i els criteris d'avaluació.

4. CONTINGUTS

Els Continguts de l'assignatura estan dissenyats de manera seqüencial i organitzats per blocs temàtics. Aquests blocs pertanyen a dos àmbits diferents, però complementaris en l'estudi de qualsevol civilització i el seu llegat: el lingüístic i el no lingüístic.

En el primer bloc es troben els continguts transversals que impregnen la metodologia de la matèria i que fan referència a la creació de contextos comunicatius específics, la utilització de les TIC en les aules, la gestió i planificació de projectes i tasques, importants especialment en la programació per competències, les tècniques d'aprenentatge cooperatiu o la presa de decisions acadèmiques o personals.

El segon i tercer blocs de continguts tenen un caràcter introductor i estan destinats a contextualitzar en el temps i en l'espai els esdeveniments més importants de la història de les civilitzacions grega i romana.

Els blocs quart, cinquè i sisè es dediquen a l'estudi d'aspectes netament culturals de mitologia i religió, l'art, societat i vida quotidiana i literatura. La mitologia està justificada per la seua important influència en la configuració de l'imaginari artístic i literari occidental; l'art, pels vestigis que conformen el patrimoni històric i cultural; l'estudi de la vida social i familiar, per la comparació d'èxits i problemes entre la societat grecollatina i l'actual; i la literatura, perquè la seua configuració en gèneres determina la nostra tradició literària.

L'últim bloc, el setè, compren els continguts lingüístics, que parteixen del concepte de família lingüística, per a centrar-se en les llengües indoeuropees, especialment el grec i el llatí, de les quals deriven la majoria de les llengües europees. Ací entra també els diferents sistemes d'escriptura i la introducció de l'alfabet grec. Finalment, en relació a les llengües modernes, destaca l'aportació del grec al lèxic científic, i la formació de les llengües romàniques a partir del llatí. Tots estos continguts permeten a l'alumnat aprofundir en la comprensió de la pròpia llengua i en l'ús d'aquesta com a element essencial per a la comunicació i l'adquisició de coneixements.

En tots els blocs s'estudia la pervivència del llegat grecollatí per a analitzar els elements de l'herència clàssica que continuen sent referents en la nostra cultura actual.

5. CRITERIS D'AVAUACIÓ

En el DOCV de 10 de juny de 2015, els criteris d'avaluació estan redactats com resultats d'aprenentatge i inclouen processos de diferent complexitat, continguts de diferents tipus i contextos

de realització adequats a la naturalesa en l'execució dels aprenentatges, amb l'objecte de possibilitar la seua observació i la seua avaluació en contextos reals i d'obtenir proves de l'exercici esperat per als diferents nivells d'ESO de forma progressiva.

L'assignatura de Cultura Clàssica contribueix a desenvolupar en l'alumnat les competències de comunicació lingüística de manera especial, que es dona en tots els continguts de tots els blocs de l'àrea en els seus cinc components: el lingüístic, el pragmàtic, el sociocultural, l'estratègic i el personal. També contribueix a desenvolupar la competència d'aprendre a aprendre dotant l'alumne de recursos i estratègies d'anàlisi i comprensió i facilitant-li mecanismes d'inferència.

Així mateix, contribueix a desenvolupar les competències socials i cíviques i la consciència i expressions culturals mitjançant l'estudi i la comparació dels models socials i polítics de l'Antiguitat i els contemporanis i l'estudi de l'art, la mitologia i la literatura grecolatina com a substrats identificables i essencials de la cultura occidental.

A més, l'assignatura de Cultura Clàssica amplia l'espectre competencial incorporant continguts i criteris d'avaluació relacionats amb les competències digitals i sentit de la iniciativa i esperit emprenedor en els blocs inicials, on es proposen continguts relacionats amb la metodologia per a l'aprenentatge competencial i que fan referència a la gestió i planificació de projectes en grups cooperatius o a processos de recerca d'informació i creació de continguts en contextos digitals. processos de recerca d'informació i creació de continguts en contextos digitals.

6. INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

(ESTÀNDARDS D'APRENTATGE AVALUABLES)

Els instruments de què ens servirem per avaluar el procés d'aprenentatge de l'alumne estan classificats seguint la programació de continguts per blocs referida anteriorment. Tots els instruments d'avaluació estan relacionats directament amb els criteris d'avaluació proposats en cada unitat, així com amb el seguiment de l'adquisició de les diferents competències clau en què es basa la programació.

En el primer bloc, en què es tracten elements transversals a l'assignatura, com la participació en debats, l'ús d'estratègies i de cortesia, l'elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, individualment o en grup, l'aplicació de les estratègies de recerca d'informació, la iniciativa i la innovació en la realització de projectes, les estratègies de planificació, el coneixement de tècniques d'aprenentatge, la creació i edició de produccions audiovisuals i l'ús de les tècniques multimèdia, de les ferramentes TIC i l'auto-coneixement i la presa de decisions, l'alumne serà avaluat positivament si:

- participa en intercanvis comunicatius de tots els àmbits aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del seu nivell pròpies a la interacció oral utilitzant un llenguatge no discriminatori
- busca i selecciona informació de forma contrastada en diverses fonts i organitza la informació obtinguda per diversos procediments de síntesi o presentació de continguts
- realitza de forma eficaç tasques o projectes, té iniciativa per a emprendre i proposa actuacions, mostra curiositat i interès i actua amb flexibilitat
- planifica tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos ajustada als objectius proposats
- participa en equips de treball, amb objectius comuns i assumint diferents rols amb eficàcia, donant suport als companys i usant un llenguatge igualitari
- crea i edita produccions audiovisuals o presentacions multimèdia de forma adequada i eficaç col·labora i es comunica per a construir un projecte col·lectiu, compartint informació i aplicant bones formes de conducta en la comunicació
- busca i selecciona informació, analitza els coneixements, les habilitats i les competències necessàries per al seu desenvolupament

En el segon bloc de continguts, el referit a la geografia, l'avaluació positiva de l'alumne requerirà :

- que identifique els marcs geogràfics de les civilitzacions grega i romana,
- que localitze en mapes de diversos formats els llocs rellevants de la cultura clàssica, utilitzant les estratègies de comprensió lectora d'eso per a obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut.

El tercer bloc, referit als coneixements d'història, l'alumne, per a obtenir una avaluació positiva, ha de:

- descriure les etapes de les civilitzacions grega i romana i explicar les circumstàncies que originen els principals esdeveniments, el paper que exerceixen els seus protagonistes i elaborar un eix cronològic.

El següent bloc de continguts, referits a la mitologia, l'alumne ha de ser capaç de:

- descriure els déus i deesses, assenyalant les seues característiques i actuacions,
- relacionar els herois i les heroïnes de la mitologia grecolatina assenyalant les seues característiques i els seus àmbits d'actuació
- establir comparacions amb altres tradicions mitològiques antigues i actuals per a percebre la influència de la tradició clàssica en la cultura universal

El cinqué bloc de continguts està referit a l'art, i per a superar-lo amb èxit, l'alumne ha de :

- reconèixer les característiques essencials de l'art grec i romà i la seua funcionalitat
- relacionar manifestacions artístiques actuals amb els seus models clàssics
- identificar els principals monuments i obres d'art clàssics del nostre patrimoni i localitzar-los en un mapa.

El bloc sisé està centrat en l'estudi de la societat i la vida quotidiana, i requereix de l'alumne:

- comparar les formes d'organització política a Grècia i Roma i identificar les seues característiques en el nostre actual sistema polític.
- comparar els diferents rols assignats als membres de les famílies actuals amb la grega i la romana i identificar els estereotips culturals
- relacionar les principals formes de treball en l'Antiguitat amb els coneixements científics i tècnics de l'època
- comparar les antigues formes d'oci amb les actuals.

Per últim, en el bloc de continguts referents a la llengua i el lèxic, els instruments que utilitzem per avaluar positivament l'alumne es basen en què aquest:

- distingisca l'alfabet grec i el llatí
- reconega l'herència del primitiu alfabet grec en la resta dels alfabets actuals
- localitze en un mapa les llengües romàniques de la Península Ibèrica
- identifique el substrat lingüístic comú a partir d'un vocabulari conegut
- reconega llatinismes i hel·lenismes del llenguatge comú i de la terminologia científica i tècnica i els utilitze amb propietat en contextos reals o simulats.

7. CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

La qualificació aplicable al seguiment dels continguts programats està també distribuïda seguint l'estructura per blocs que segueixen els continguts i els criteris d'avaluació. Així, doncs, les ferramentes que s'utilitzaran per a qualificar l'alumne seran:

Per al primer bloc, que es basa en continguts de caire transversal:

- la capacitat per a mantindre una comunicació de qualsevol àmbit amb un llenguatge correcte al seu nivell i no discriminatori.
 - La recerca d'informació de diferents fonts, l'organització de la informació obtinguda i la presentació i/o exposició de la informació
 - la realització eficaç de tasques i projectes, previsió de recursos i temps, la iniciativa per a emprendre i proposar actuacions i l'interès i preocupació davant les tasques
 - la participació en equips de treball, l'assumpció de responsabilitat, l'empatia amb els companys, i l'ús del diàleg igualitari.
 - la creació i l'edició de produccions audiovisuals i presentacions multimèdia i l'ús correcte de les diferents aplicacions informàtiques
 - la col·laboració i la comunicació col·lectiva i l'ús de les ferramentes TIC
 - l'aplicació de les bones formes de conducta en la comunicació
- Aquests continguts transversals, de caràcter més actitudinal, seran avaluats amb el 20% de la nota total de l'avaluació.

En els blocs segon, tercer, quart, cinquè i sisè, referents als continguts sobre els diferents aspectes de la cultura clàssica, com l'art, la història, la societat, etc... la qualificació es basarà en:

- la capacitat per a identificar mapes sobre la cultura grecollatina, i la localització en ells de llocs rellevants.
- l'aplicació d'estratègies de comprensió lectora i de reflexió sobre els continguts
- la capacitat de comprensió de les etapes històriques i l'elaboració d'eixos cronològics
- la capacitat de descripció de conceptes
- la capacitat d'establir comparacions i l'elaboració d'arbres genealògics
- la capacitat de relacionar fets històrics, artístics, etc... actuals amb els seus referents clàssics

Aquest tipus de continguts, específics de la matèria, es valoraran amb el 60% de la nota total, repartits de la següent forma: un 30% per a les proves escrites que es realitzaran al final de cada tema; i l'altre 30% per a les activitats que han d'elaborar els alumnes.

El setè bloc de continguts, el referit a la llengua i el lèxic, es valorarà amb el 20% de la nota final, nota que es recolzarà en els instruments següents:

- el reconeixement de l'alfabet grec i del llatí i la seua herència
- el reconeixement de les llengües romàniques i la seua localització geogràfica
- el coneixement d'hel·lenismes i llatinismes adequats al nivell de tercer d'ESO, així com de la terminologia científica i tècnica emprada
- l'ús correcte i adequat de cultismes en contextos reals o simulats
- la correcta expressió, tant oral com per escrit, en la llengua pròpia
- l'autocorrecció de l'alumne en qüestions gramaticals, com l'ortografia, el lèxic, etc...

ACTIVITATS DE REFORÇ I D'AMPLIACIÓ

Com que els alumnes són molt diversos, tant pel seu nivell acadèmic com pels seus interessos i grau de motivació, cal tindre a punt recursos que estiguen destinats a atendre la diversitat de l'alumnat.

- Fitxes de repàs i de reforç, per a treballar els conceptes fonamentals de cada unitat didàctica de manera diferent, segons els diferents tipus de dificultats que pertorben l'aprenentatge.

Aquests materials es basaran en el repàs i el reforç de conceptes i continguts bàsics i fonamentals de les unitats didàctiques, a fi d'enfortir els coneixements i continuar avançant en l'aprenentatge.

- També es proposen activitats de lectura i interpretació d'imatges i de lectura i comprensió de textos clàssics, que desenvoluparan les habilitats competencials dels alumnes.
- Fitxes i recursos d'aprofundiment, dirigides a alumnes que sobrepassen el nivell mitjà de la classe i aquells que manifesten un interès especial per determinats aspectes de la cultura

clàssica. Aquestos recursos plantegen una metodologia basada en la investigació i en la indagació.

- Textos complementaris sobre diferents aspectes dels continguts que aprofundisquen al mateix temps en els continguts competencials
- Així mateix, es planteja la realització, al final de cada unitat didàctica, una prova d'autoavaluació per a què l'alumnat comprove, per se, el grau d'adquisició dels coneixements fonamentals.

8.METODOLOGIA

METODOLOGIA GENERAL I ESPECÍFICA RECURSOS DIDÀCTICS I ORGANITZATIUS

Segons el DOCV de 10 de juny de 2015, el currículum de l'ESO incorpora plantejaments metodològics i didàctics coherents amb el desenvolupament de les competències, l'aprenentatge en contextos reals dels elements transversals i dels continguts de les matèries.

La competència es considera com a coneixement en la pràctica; un coneixement adquirit a través de la participació activa en pràctiques socials que, com a tals, es poden desenvolupar tant en el context educatiu formal mitjançant el currículum, com en els contextos educatius no formals i informals. En aquest sentit, cal proposar nous enfocaments metodològics innovadors, basats en la interacció, l'aprenentatge dialògic i l'aprenentatge situat, que emfatitza la dimensió social dels processos d'adquisició de les competències, un aprenentatge vinculat a un determinat context cultural, social i de relacions, i a unes determinades tasques que els alumnes i les alumnes hauran de resoldre i que els permetran adquirir la competència necessària.

Els mètodes actius poden basar-se en estructures d'aprenentatge cooperatiu, que asseguren la interacció entre iguals i amb altres membres de la comunitat educativa i l'entorn, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup desenvolupen noves habilitats i estratègies que puguen aplicar a situacions semblants en contextos formals i no formals.

Els principis metodològics exposats han de regir la metodologia específica de l'assignatura de Cultura Clàssica, en la qual s'afavoriran la interacció i el desenvolupament de contextos de comunicació dialògica, especialment en els blocs netament lingüístics ; l'aprenentatge situat en els blocs relacionats amb la civilització grecollatina, on es procuraran les tasques amb dimensió social, com representacions, productes audiovisuals, pàgines web, còmics, etc...

En la línia del principis metodològics exposats anteriorment, i seguint la seqüenciació dels continguts, es treballarà amb els principis que es basen en l'activitat, l'experimentació, la interacció, així com la personalització i la funcionalitat, principis que regiran les tasques que els alumnes i les alumnes aniran realitzant . També es treballarà seguint el principi de motivació de l'alumnat, d'inclusió i d'interacció.

El model metodològic a seguir combinarà el model discursiu- expositiu amb el model experimental i el treball per tasques i l'aprenentatge cooperatiu.

En aquesta direcció es disposaran els recursos de l'alumnat, recursos que els facilitarà el professor de la matèria, repartit en unitats al llarg del curs.

En les unitats amb continguts lingüístics, la comunicació dialògica serà fonamental, i basada en la metodologia discursiva-expositiva. En aquells apartats que tracten continguts més genèrics, sobre civilització i cultura, es seguirà el model experimental i per tasques, afavorint, així, l'aprenentatge mitjançant l'activitat i l'experimentació, la participació i la funcionalitat.

9. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

En l'etapa educativa de l'ESO podem trobar alumnat amb necessitats educatives especials, com alumnat amb deficiències físiques o psíquiques, alumnat estranger amb dificultats en l'àrea lingüística, alumnat amb problemes de comportament o falta d'atenció, etc..

També és possible trobar-se amb alumnes amb sobre-dotació.

En els casos que es pogueren presentar, el departament es basarà en una rúbrica que detalle el tipus de diversitat individual i que recollirà el grau de consecució en els següents aspectes:

– la diversitat en la comunicació: si l'alumne és capaç d'expressar-se clarament i correctament, si presenta alguna dificultat en l'expressió oral i escrita, o si presenta molta dificultat a l'hora d'expressar-se.

– la diversitat en la resolució de problemes: si l'alumne és capaç de solucionar qualsevol tipus de problema que se li planteja, o pel contrari, presenta alguna dificultat, o molta, per a enfrontar-se a determinades situacions.

– La diversitat d'interès i de motivació: si mostra interès per l'aprenentatge de la matèria, si el seu interès no destaca o no en mostra cap, d'interès ni motivació

– la diversitat de capacitació i de desenvolupament: si es tracta d'un alumne amb capacitats superiors a la mitjana de la classe, si té capacitats suficients per assolir el procés d'aprenentatge o si té dificultats per a desenvolupar de manera eficaç el procés d'aprenentatge.

– La diversitat en la comprensió: si l'alumne no té cap dificultat per a comprendre els continguts de la matèria, tans si se li donen per escrit com oralment; si té alguna dificultat en la comprensió o si té dificultats importants per a comprendre els continguts que es plantegen, tant de forma oral com escrita.

Aquest sistema de rúbrica en el seguiment per a alumnes amb possibles dificultats, segons el parer del departament, haurien de ser comprovades i aprovades pel Departament d'Orientació Educativa abans de fer-se efectives, amb la finalitat de plantejar millor el treball de l'alumnat i el seu seguiment en el procés d'aprenentatge.

10. UNITATS DIDÀCTIQUES

QUART D'ESO

PRIMERA AVALUACIÓ

UNITAT 1. CIVILITZACIÓ GREGA

CONTINGUTS

- Marc geogràfic de la civilització grega
- Les etapes històriques de Grècia.
- Mitologia: el mite de Prometeu i Pandora
- Glossari de geografia i història. Etimologia de les paraules

CRITERIS D'AVLUACIÓ

- conèixer l'àmbit geogràfic de la civilització grega i localitzar correctament els llocs més emblemàtics de la cultura grega
- esquematitzar i assolir les diferents etapes històriques de Grècia i els fets històrics més

importants

- identificar el missatge inherent al mite de Prometeu i Pandora i comparar-lo amb altres mitologies, així com fixar-se en la influència posterior
- assolir un vocabulari bàsic de la història i la geografia i aplicar-lo correctament

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ: 4 setmanes (12 sessions). Setembre-October

UNITAT 2. LA CIVILITZACIÓ ROMANA

CONTINGUTS

- Marc geogràfic de la civilització romana.
- Història de Roma: Etapes històriques
- Mitologia: Ròmul i Rem
- Vocabulari de la política i les institucions.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- conèixer l'àmbit geogràfic de la civilització romana i la influència que va tindre la romanització dels territoris
- assolir i raonar el pas als diferents sistemes de govern en Roma.
- conèixer el mite de la fundació de Roma i comparar-lo amb els mites semblants d'altres cultures
- elaborar un glossari de termes referents a la política i les institucions públiques de l'Estat

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ. 4 setmanes (12 sessions). Octubre-Novembre

UNITAT 3. L'ESCRITURA

CONTINGUTS

- L'origen de l'escriptura
- Els suports d'escriptura
- la transmissió dels textos
- El mite d'Antígona
- Vocabulari sobre llengua i literatura

CRITERIS D'AVUACIÓ

- conèixer l'origen de l'escriptura i la seua evolució fins els nostres dies
- observar i conèixer els suports que utilitzaven els antics per escriure i l'evolució dins l'actualitat
- conèixer els sistemes emprats per a la transmissió dels textos.
- Elaborar un vocabulari sobre la llengua i la literatura i emprar els termes correctament

COMPETÈNCIES CLAU. CEC, CSC, CCLI, CAA, CD

TEMPORALITZACIÓ . 4 setmanes (12 sessions). Octubre-Novembre

SEGONA AVUACIÓ

UNITAT 4. LITERATURA GREGA

CONTINGUTS

- la literatura grega: èpica, lírica, prosa i teatre
- els gèneres literaris en època hel·lenística
- el mite d'Èdip i de la seua estirp. Lectura de la tragèdia de Sòfocles "Èdip Rei"
- Vocabulari sobre el teatre i les arts escèniques

CRITERIS D'AVUACIÓ

- aprofundir en l'estudi dels gèneres literaris clàssics, comprendre les característiques pròpies i les diferències entre ells
- comprovar l'evolució dels gèneres literaris de l'època clàssica a l'hel·lenística
- conèixer el mite d'Èdip, llegir la tragèdia sobre el mite i comprovar la seua influència en la cultura posterior, especialment en la literatura
- assolir un vocabulari bàsic de termes usats en el teatre i en les arts escèniques

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ. 4 setmanes (12 sessions). Desembre-Gener

UNITAT 5. LITERATURA LLATINA

CONTINGUTS

- La literatura llatina: èpica, teatre, lírica, epigrama i sàtira, oratòria i historiografia
- El mite d'Orfeu i Eurídice.
- Taller de lectura: comèdia romana (Plaute)
- Vocabulari de la ciència

CRITERIS D'AVUACIÓ

- comparar i assolir les característiques dels diferents gèneres literaris cultivats en Roma
- Conèixer el mite d'Orfeu i la seua influència en la cultura posterior, així com comparar-lo amb mites semblants d'altres cultures
- llegir i comprendre les característiques i els elements d'una comèdia romana i comprovar la seua pervivència
- elaborar un vocabulari bàsic de termes científics.

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ. 4 setmanes (12 sessions). Gener-Febrer

UNITAT 6. L'ART GREC

CONTINGUTS

- L'art grec clàssic: estils arquitectònics, temples. L'escultura. La ceràmica
- El mite de Pigmalión.
- Vocabulari d'art.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- observar i conèixer els diferents estils arquitectònics dels temples grecs,
- observar i conèixer els patrons escultòrics de la Grècia clàssica i la seua pervivència.
- conèixer el mite de Pigmalión i la seua influència en èpoques posteriors
- elaborar un vocabulari de termes sobre l'art.

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ. 3 setmanes (9sessions). Febrer-Març

TERCERA AVALUACIÓ

UNITAT 7. L'ART ROMÀ

CONTINGUTS

- L'art romà: arquitectura, enginyeria, oci. L'escultura, la pintura i el mosaic
- Mitologia: Hèracles
- Vocabulari; edificis públics. La ciutat

CRITERIS D'AVUACIÓ.

- observa i assolir les característiques de l'art romà, la influència en ell de l'art grec.
- Conèixer la innovació dels romans en la construcció d'edificis públics i la seua pervivència i influència en les èpoques posteriors fins l'actualitat.
- Conèixer el mite d'Hèracles i la seua pervivència posterior, especialment en la literatura i el cinema
- elaborar un vocabulari de termes sobre la ciutat i els edificis públics

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ. 3 setmanes (9sessions). Març

UNITAT 8. CULTES, RITES I MITES

CONTINGUTS

- La religió en l'Antiguitat
- La creació de l'univers
- El panteó grecoromà
- Cultes i rituals a Grècia
- Cultes i rituals en Roma.
- Mite: Atenea i Posidó
- Vocabulari sobre mitologia i religió.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- comprendre els rituals religiosos de l'Antiguitat grega i romana i comparar-los amb el rituals vigents actualment
- comparar les diferents interpretacions sobre l'origen de l'univers
- reforçar el coneixement sobre els principals déus de la mitologia grecoromana i la seua influència en les arts plàstiques
- elaborar un vocabulari bàsic de termes sobre religió i mitologia

COMPETÈNCIES CLAU. CCLI, CAA, CEC, CSC, CD

TEMPORALITZACIÓ. 5 setmanes (15 sessions). Abril-Maig

UNITAT 9. LES PETGES DEL PASSAT

CONTINGUTS

- Ibèria i Roma.
- La Romanització
- Economia hispana
- la Hispània romana
- El mite de les Edats
- Llengües romàniques i no romàniques
- Hel·lenismes i llatinismes

CRITERIS D'AVUACIÓ

- conèixer els pobles habitants de la Península Ibèrica abans de l'arribada dels romans
- reconèixer la presència de Roma en el nostre territori, la seua influència en tots els àmbits culturals
- estudiar els graus de romanització en la Península Ibèrica
- comprovar les activitats econòmiques dels romans en Hispània
- apreciar la presència actual de la civilització romana en el nostre territori i mostrar respecte per la seua pervivència i conservació
- conèixer el mite de les Edats i comparar-lo amb els mites semblants d'altres cultures
- comprovar la formació de les diferents llengües romàniques per tot l'imperi romà
- elaborar un vocabulari bàsic de paraules procedents del grec i del llatí d'ús freqüent

COMPETÈNCIES CLAU. CD, CSC, CCLI, CAA,

TEMPORALITZACIÓ. 4-5 setmanes. (12-15 sessions). Maig-Juny

11. ELEMENTS TRANSVERSALS

Els elements transversals de l'assignatura contemplats per a quart d'ESO venen explicats en el primer bloc de continguts plantejats en el currículum aprovat en el DOCV de 10/06/2015, i que repetim en aquest apartat:

- participació en debats, col·loquis o entrevistes sobre qualsevol dels temes que susciten interès en l'alumnat: utilització d'estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació; normes de cortesia i de respecte en l'ús del llenguatge
- elaboració de treballs d'investigació i/o exposicions, de forma individual o en grups cooperatius, sobre la pervivència dels mites, dels canons artístics, del lèxic, del patrimoni, de les organitzacions polítiques i socials, etc...
- aplicació de les estratègies de recerca d'informació variada sobre qualsevol dels aspectes culturals de Grècia i Roma; en diverses fonts i pàgines web, wikis, blogs, diccionaris en línia, usant estratègies de filtratge en la recerca i la selecció de la informació, síntesi, presentació dels continguts procediment de cites i de bibliografia
- l'ús d'estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria. l'ús d'estratègies de planificació, organització i gestió de les tasques i projectes de la matèria. Autoavaluació dels processos i resultats i assumpció dels errors com a fet constructiu
- Assumpció de diferents rols en equips de treball: solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta i diàleg igualitari. Coneixement de tècniques d'aprenentatge cooperatius
- creació i edició de produccions audiovisuals o diàlegs, aplicant els continguts gramaticals, sintàctics i lèxics estudiats
- utilització de presentacions multimèdia en l'exposició de treballs realitzats individualment o en grup
- ús de les ferraments més comuns de les TIC: web social, blogs, fòrums en internet, correu electrònic, pàgines web, etc...
- auto-coneixement d'aptituds i interessos

– procés estructurat de presa de decisions.

Els criteris d'avaluació que regiran el seguiment dels temes transversals seran:

- participar en intercanvis comunicatius de qualsevol àmbit aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu propi, utilitzant un llenguatge no discriminatori
- buscar i seleccionar informació de forma contrastada en diverses fonts, documents de text, imatges, vídeos, etc... i organitzar la informació obtinguda amb diversos mitjans de síntesi o presentació, enregistrar-la en diversos formats de forma acurada i correcta
- realitzar eficaçment tasques o projectes , tindre iniciativa per a emprendre i fer propostes , mostrar curiositat i interès i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives
- planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió dels recursos i temps ajustada als objectius proposats; adaptar-los a possibles canvis i avaluar el procés realitzat
- participar en equips de treball assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, oferint suport als companys i reconeixent les seues aportacions, així com utilitzant un diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies
- crear i editar produccions audiovisuals o presentacions multimèdia, servint-se d'imatges i de text amb sentit estètic i utilitzant aplicacions informàtiques i aplicant-les correctament i amb eficàcia.

Les competències que es treballen en aquestos continguts transversals són les següents:

- la competència en comunicació lingüística
- la competència aprendre a aprendre
- la competència digital
- el sentit d'iniciativa i esperit emprenedor
- les competències socials i cíviques

12. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Els plantejaments metodològics exposats anteriorment estan plantejats de forma general i, en principi, per a la majoria dels alumnes. Ara bé, els alumnes i les alumnes són molt diversos, tant pel seu nivell acadèmic com pels seus interessos i graus de motivació. Açò fa que ens plantegem recursos per a atendre a la diversitat que es puga presentar.

La utilització, quan convinga, de fitxes i activitats de repàs i de recolzament per a treballar els conceptes fonamentals de cada unitat didàctica de diferents maneres, atenent als diferents tipus de dificultats que obstaculitzen l'aprenentatge. Aquestes activitats tenen l'objectiu de reprendre i enfortir els coneixements bàsics.

També, per a desenvolupar les habilitats competencials de tots els alumnes, es proposa la lectura i interpretació d'imatges i la comprensió de textos clàssics.

Al mateix temps, l'ús de fitxes d'aprofundiment i d'ampliació de continguts, dirigit a alumnes amb més nivell de la mitjana o a aquells que manifesten un interès especial per determinats aspectes de la matèria. Aquestes activitats plantegen una metodologia indagatòria i investigadora de nivell bàsic.

Per últim, es plantegen autoavaluacions al finalitzar cada unitat didàctica, a fi de què els alumnes comproven el grau d'adquisició dels coneixements fonamentals. Aquesta tasca auto-correctora és molt important per a l'adquisició de coneixements i de sistemes de treball, ja què es pot realitzar de manera individual o interactuant en grups d'aprenentatge flexibles.

De totes formes, la naturalesa de la matèria de Cultura Clàssica afavoreix la posada en comú de tots els continguts i facilita la comunicació dialògica i la interacció entre tots els membres de l'aula.

Quant a la realització d'activitats extraescolars per part dels alumnes de l'assignatura, el departament tan sols contempla la participació en totes, a ser possible, les activitats que organitza el centre, com la commemoració de dates assenyalades (dia de la dona, de la pau, activitats de final de trimestre, etc.....), sempre que els alumnes mostren disponibilitat i interès en participar-hi.

13. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT INDICADORS D'ÈXIT

En aquest apartat s'especifica la planificació de l'assignatura, amb la finalitat d'aprofitar al màxim els recursos i aconseguir els objectius plantejats per a l'assignatura de Cultura Clàssica en el nivell de Tercer i Quart d'ESO.

L'avaluació de la pràctica docent es realitza en base a un indicadors d'èxit:

– la programació de l'assignatura segueix els estàndards d'aprenentatge per competències, tal i com decreta la llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, i, en el cas de la Comunitat Valenciana, el decret 87/2015, de 5 de juny, del Consell, i publicat al DOCV el 10 de juny de 2015, i que estableix l'estructura de les programacions i els currículums que han de contenir cada assignatura segons el curs.

– mitjançant la temporalització marcada en les diferents unitats, l'assignatura està programada tenint en compte el temps disponible per a dur a terme l'aprenentatge dels continguts

– els continguts de la programació d'aula estan seleccionats i seqüenciats de manera

progressiva, tenint sempre en compte les particularitats de l'alumnat que conforma el grup

– com que els grups de cultura clàssica solen ser , generalment, grups reduïts, l'atenció és molt individualitzada, i el seguiment de l'aprenentatge molt personalitzat, fet que garanteix, per se, un bon resultat al final del curs

– les activitats, les de reforç i d'ampliació i les estratègies d'aprenentatge estan programades en funció dels estàndards d'aprenentatge avaluable o rúbriques que el professor elabora

– les classes estan planificades de forma flexible, ajustant les activitats i els recursos disponibles a la programació d'aula i a les necessitats i interessos dels alumnes

– els criteris d'avaluació, els procediments i els instruments d'avaluació i d'autoavaluació estan establerts de manera que permeten el seguiment del progrés en l'aprenentatge de l'alumnat.

- finalment, s'estableix la coordinació amb el professorat dels demés departaments, així com amb el departament d'orientació del centre, amb la finalitat de coordinar els continguts, el nivell d'aquestos i les possibles adaptacions que foren necessàries.

24 de setembre de 2021
Gemma Pastor Garcia.
Departament de Grec.